

Menneisyyden perintö ja tulevaisuuden haasteet Puheenvuoroja Euroopan kirkkojen konferenssin 13. yleiskokouksessa Lyonissa

□

Euroopan kirkkojen konferenssin (EKK) heinäkuussa 2009 Lyonissa pidetyssä 13. yleiskokouksessa muisteltiin 50 vuotta täyttävän järjestön vaiheita, mutta suuntauduttiin myös tulevaisuuteen. □ Siitä osoituksena oli mm. yleiskokouksen teema ”Olemme kutsutut toivoon Kristuksessa”. □ Peru spyrkimyksenä oli lujittaa uskoa valoisaan tulevaisuuteen.

Avajaisjumalanpalveluksessa pitämässään saarnassa EKK:n varapresidentti, Albanian ortodoksisen kirkon arkkipiispa Anastasios puhui kristillisestä toivosta. □ Hän totesi, että huolimatta päivittäisistä masentavista uutisista ja laajalle levinneestä fatalismista meidän on uskallettava toivoa.

□

”Toivo, johon yhdistyy horjumaton usko ja aito rakkaus, aktivoi kaikki ne lahjat, jotka Jumala on meille antanut ollaksemme luovalla tavalla läsnä historian tapahtumissa”, hän sanoi.

□

Tällainen toivo ei kohdistu vain ajalliseen elämään, vaan se ulottuu luvatus Jumalan valtakunnan todellisuuteen.

□

”Elämme nykyhetkessä, mutta luomme katseemme ikuisuuteen”, arkkipiispa muistutti.

Tulevaisuuteen suuntautui myös avajaisjumalanpalveluksessa esittämässään tervehdyksessä Lyonin katolinen arkkipiispa, kardinaali Philippe Barbarini. □ ”Kristuksen risti, vaikka se on tragedia, on toivon ovi, joka avautuu Jumalan valtakuntaan.

□

Se osoittaa meille uskon tien, jota olemme yhdessä päättäneet kulkea eteenpäin”, hän sanoi.

Ranskan reformoitujen edustajana avajaistilaisuudessa puhui

protestanttisen federaation varapresidentti Victoria Kamondji, joka kertoi puheessaan, että hänet on kastettu anglikaanisessa kirkossa ja konfirmoitu metodistikirkossa. □ Hän on saanut opetusta katolisessa koulussa, mutta muutettuaan 20 vuotta sitten Sierra Leonesta Ranskaan hän liittyi reformoituun kirkkoon.

Kamondji tiivistäi kokemuksensa elämästään kristillisessä yhteisössä yhteen sanan: kuuluminen. □ ”Vaikka olin ulkomaalainen Euroopassa, en ollut yksinäinen”, hän sanoi.

□

Kuuluminen yhteisöön sai konkreettisen ilmaisunsa kirkossa, siinä rakkaudessa, joka ylittää sosiaaliset, kulttuuriset, rodulliset ja kielelliset eroavuudet: ”Kuuluin perheeseen, jossa minulla oli veljiä ja sisaria, perheeseen, jossa koimme keskinäisen yhteyden toivossamme yhteen ja ainoaan Vapahtajaan Jeesukseen Kristukseen.”

□

Hän muistutti, että 1800-luvulla Lyonista lähti lähetyssaarnaajia Afrikkaan, nyt afrikkalainen on tullut Lyoniin.

□

□

Yleiskokouksen teemasta pääesitelmän piti EKK:n presidiumin jäsen, Romanian ortodoksisen kirkon päämies patriarkka Daniel. □ ”

Toivo syntyy uskosta ja saa ilmaisunsa rakkaudessa”, hän sanoi ja korosti, että kristillisen toivon lähde on Kristus, joka on kaiken keskus, alku ja loppu, ensimmäinen ylösnousseiden joukossa.

□

Hän muistutti, että ihminen ei ole pelkästään biologinen, vaan myös teologinen olento.

□

Kuitenkin on niin, että tämä suuri aarre on meillä saviastioissa.

□

Tulevaisuuteen viitaten patriarkka Daniel muistutti, että Euroopan integraatio ei ole pelkästään taloudellista ja poliittista

evangelisen kirkon piispa Wolfgang Huber. □ Hän totesi, että nykytilanteessa EKK:n on lukuisten ajankohtaisten ongelmien joukosta löydettävä eurooppalaisen ekumenian keskeisin idea ja sen pohjalta nousevat painopistealueet.

□

Euroopan kristittyjen on kyettävä antamaan yhteinen todistus Jumalan armosta ja rauhasta.

□ □

”Se on ekumeeninen tehtävämme, jonka ydin on evankeliumissa”, piispa Huber sanoi.

Hän korosti, että EKK:n on tiedostettava sekä kirkkojen ykseys että erilaisuus. □ Ykseys erilaisuudessa -periaatteeseen nojautuen kirkkojen tulee löytää yhteisten arvojen perusta. □

Niiden on kyettävä säilyttämään erilaisuutensa, mutta samaan aikaan on myös kyettävä ilmaisemaan yhteinen usko ja yhteinen sanoma Euroopan kansoille.

□

Tämä tehtävä on tänä päivänä erityisen polttava.

Piispa Huberin mukaan kaste on aivan erityisesti ekumeeninen sakramentti. □ Hänen mielestään eri kirkoissa suoritetun kasteen keskinäinen tunnustaminen on kaikkein lupaavin kehitysinja nykyisissä ekumeenisissa dialogeissa. □ Kasteeseen pohjautuva ykseys ei merkitse yhdenmuotoisuutta.

□

Se on dynaamista ykseyttä, jossa on sijaa erilaisuudelle.

□

Myös Euroopan ykseys on ykseyttä erilaisuudessa. □ Euroopan yhdentymisessä kirkkojen on annettava oma panoksensa.

□

Se voi olla hyvin arvokas asia Euroopan tulevaisuuden rakentamisessa.

Sunnuntaina 19. heinäkuuta vietetyssä 50-vuotisjuhlassa käytetyissä puheenvuoroissa ja keskusteluissa yhtä hyvin kuin

1

1

[illegible]

1

Tulevaan toimintaan liittyen Bartolomeos piti erityisen tärkeänä kirkkojen dialogia Euroopan unionin ja muiden eurooppalaisten poliittisten instituutioiden välillä. □ Hänen mielestään dialogi, jota ekumeeninen patriarkaatti on jo kauan käynyt, on olennainen ja arvokas asia, ei pelkästään kirkkojen, vaan myös Euroopan unionin ja ennen kaikkea Euroopan kansojen kannalta.

Patriarkka totesi, että elämme nyt vaikeita ja ihmisten olosuhteita ajatellen jopa kriittisiä aikoja. □ ”On surullista, että yhä on jatkuvia sotia, konflikteja ja erottavia muureja kansojen välillä.

□ **Sosiaalinen ja taloudellinen epäoikeudenmukaisuus vaikuttaa kaikkialla.**

□ **Muukalaisvihamielisyys, rasismi, ihmisoikeuksien loukkaukset ja uskonnonvapauden rajoittaminen aiheuttavat lisääntyvää tyytymättömyyttä.**

□ **Sekularisaatio sekä hengellisyyden ja kristillisten arvojen kriisi ovat jatkuvia huolenaiheita kirkkoille”, hän sanoi ja toi esille myös työttömyyden, finanssikriisin, maahanmuuton, pakolaisuuden ja ihmiskaupan aiheuttamat ongelmat.**

□ **Näillä alueilla kirkkojen dialogi ja yhteistyö poliittisten johtajien kanssa on tärkeä ja kiireellinen.**

Patriarkka kuitenkin painotti, että huolimatta suurista vaikeuksista ja kriiseistä, huolimatta sodista ja kärsimyksistä, meidän velvollisuutemme kristittyinä ja kirkkoina on välittää sanomaa ylösnousemuksesta ja toivosta, sovinnosta ja rauhasta, jota Kristuksessa on maailmalle julistettu.

Huomionarvoista yleiskokouksessa ei ollut yksinomaan se, mistä aiheista puheenvuoroja käytettiin, vaan erityisesti myös se, mistä asioista vaiettiin. □ Yksi tällainen asia oli EKK:n suurimman jäsenyhteisön, Venäjän ortodoksisen kirkon poissaolo kokouksesta. □ Järjestön presidentti Jean

11

1

1

7 / 25

Toivoa on, kun pidämme kiinni vaatimuksestamme epäitsekkäästä solidaarisuudesta ihmisten ja kansojen välillä ja kun taistelemme luomakunnan aidon kunnioittamisen puolesta.”

Isä Veikko Purmonen

Helsingin ortodoksisen seurakunnan kirkkoherra emeritus

EKK:n keskuskomitean jäsen 1997 – 2009

Suomen ortodoksisen kirkon delegaation johtaja Lyonin kokouksessa

Euroopan ekumeeninen järjestö rohkaisee kirkkoja poliittiseen aktiivisuuteen

Maanosamme laajapohjaisin ekumeeninen järjestö, Euroopan kirkkojen konferenssi (EKK), kokoontui heinäkuussa 2009 Ranskan Lyoniin pitämään 13.tta yleiskokousta. Samalla vietettiin järjestön 50-vuotisjuhlaa.

Kokoukseen osallistui noin 700 edustajaa lähes kaikista Euroopan maista. Kysymyksessä oli vuoden 2009 kirkollinen suurtapahtuma.

Juhlamieltä kuitenkin himmensi se, että suurin jäsenyhteisö, Venäjän ortodoksinen kirkko, oli ilmoittanut jäävänsä pois kokouksesta protestina järjestön

johdon kirkkopoliittisille ratkaisuille.

Euroopan kirkkojen konferenssi syntyi kylmän sodan vaikeina vuosina. Perustamiskokous pidettiin Tanskan Nyborgissa vuonna 1959.

Tuolloin mukana oli edustajia 45 eri kirkosta 20 Euroopan maasta.

Vuosien varrella jäsenmäärä on kasvanut ja toiminta laajentunut.

Tällä hetkellä jäsenkirkkoja on 125 ja liitännäisjäseniä nelisenkymmentä.

Suomesta varsinaisina jäseninä ovat sekä evankelis-luterilainen että ortodoksinen kirkko.

Alusta alkaen EKK on omaksunut sillanrakentajan roolin. Se on pyrkinyt rakentamaan yhteyksiä idän ja lännen välille, erityisesti Itä-Euroopan ortodoksisten ja protestanttisten kirkkojen ja Länsi-Euroopan kirkkojen välille.

Vaikka roomalais-katolinen kirkko ei olekaan järjestön jäsen, yhteyksiä myös katoliseen kirkkoon on ylläpidetty.

Yhteistyössä Euroopan katolisten piispainkokousten neuvoston kanssa EKK on organisoinut kolme suurta eurooppalaista ekumeenista yleiskokousta: Baselissa Sveitsissä 1989, Grazissa Itävallassa 1997 ja Sibiussa Romaniassa 2007.

Lisäksi on järjestetty ”ekumeeninen kohtaaminen” Strasbourgissa vuonna 2001 uuden vuosituhannen alkamisen merkeissä. Tuolloin mm. hyväksyttiin ja allekirjoitettiin eurooppalaisen ekumenian peruskirja, Charta Oecumenica, kaikissa Euroopan kirkoissa noudatettavaksi ohjeeksi.

Keskeisellä sijalla on ollut yhteyksien rakentaminen ortodoksisiin kirkkoihin. Tämä on näkynyt erityisesti teologisten keskustelujen alueella.

EKK:n ”Kirkot dialogissa”-komissio on viime vuosina käynnistänyt ortodoksisten kirkkojen teologiset dialogit Euroopan protestanttisten kirkkojen yhteisön sekä nk. Porvoon sopimusyhteisöön kuuluvien ev.lut. ja anglikaanisten kirkkojen välillä.

Näissä dialogeissa pääaiheena on ollut kirkkokäsitykseen liittyvät opilliset pohdiskelut ja ekumeenisen liikkeen perimmäiset tavoitteet.

Toinen yhteistyöalue on ollut rauhaan, ihmisoikeuksiin, oikeudenmukaisuuteen ja keskinäiseen solidaarisuuteen liittyvät kysymykset. Erityisesti kanssakäymisessä sosialististen maiden kirkkojen kanssa rauhantyö on ollut tärkeä keskusteluaihe.

Kommunismin romahdettua on korostettu Euroopan integraatioon liittyviä tavoitteita.

Jyrkkää rajaa Itä- ja Länsi-Euroopan välillä ei ole enää olemassa.

On vain yksi Eurooppa, joka ulottuu Atlantilta Uralille ja Välimereltä Pohjoiselle Jäämerelle.

Kuitenkin on tiedostettu, että vaikka "rautaesirippua" ei enää ole, jäljellä on "hopeaesirippu", taloudellinen ja sosiaalinen eriarvoisuus, joka jakaa Euroopan itäiseen ja läntiseen osaan.

Kirkkojen järjestö on ottanut ohjelmaansa Euroopan integraation tukemisen ja rohkaissut myös kirkkoja toimimaan samansuuntaisesti. Yhdentyminen ei ole pelkästään poliittista ja taloudellista, vaan sillä on myös syvä inhimillinen, henkinen, hengellinen ja sosiaalinen ulottuvuutensa.

Kirkkojen tulee osallistua eurooppalaisen identiteetin etsimiseen, antaa Euroopalle "sielu", kuten aikaisempi EU:n komission presidentti Jacques Delors on asian ilmaissut.

Eurooppa on monien kansallisten, kielellisten, kulttuuristen ja uskonnollisten perinteiden kokonaisuus. Samalla tavalla kuin kirkon ykseys, myös Euroopan kansojen yhdentyminen on ykseyttä erilaisuudessa. Se voidaan nähdä tulevaisuuden suurena haasteena ja mahdollisuutena.

Sosialismin kaudella kaikki Itä-Euroopan ortodoksiset kirkot ovat olleet mukana EKK:n toiminnassa. Erityisen aktiivinen on ollut Venäjän ortodoksinen kirkko. Mm. edesmennyt Moskovan ja koko Venäjän patriarkka Aleksii II toimi kauan järjestön presidenttinä ja muissa johtotehtävissä. Kommunistihallinnon kaaduttua yhteistyössä Itä-Euroopan ortodoksisten kirkkojen kanssa on esiintynyt yllättäviä vaikeuksia.

Georgian ja Bulgarian kirkot ovat jo luopuneet EKK:n jäsenyydestä protestina liian liberaaleina pitämilleen opillisille kannantotoille.

Myös venäjän ortodoksinen kirkko on ilmoittanut toistaiseksi vetäytyvänsä järjestön toiminnasta.

Tämä Venäjän kirkon ratkaisu on johtunut ekumeenisen patriarkaatin ja Moskovan patriarkaatin välisestä Viron ortodoksisen kirkon jakaantumisesta aiheutuneesta kirkkopoliittisesta kiistasta ja Viron kahden kirkon jäsenanomusten käsittelystä EKK:n keskuskomiteassa.

Vuonna 2007 pidetyssä keskuskomitean kokouksessa ekumeenisen patriarkaatin alainen Viron kirkko hyväksyttiin jäseneksi. Samalla Moskovan patriarkaatin alaisen kirkon myöhemmin saapunut jäsenanomus päätettiin käsitellä seuraavassa kokouksessa.

Huhtikuussa 2008 EKK:n valtuuskunta vieraili Virossa tutustumassa kyseisen kirkon toimintaan.

Tutustumismatkan tuloksena valtuuskunta totesi yksimielisesti, että Moskovan patriarkaatin alainen kirkko täyttää jäsenyyden ehdot, ja esitti jäsenanomuksen hyväksymistä.

Asia oli esillä Kyproksella lokakuussa 2008 pidetyssä keskuskomitean kokouksessa jo ensimmäisenä kokouspäivänä, mutta jätettiin pöydälle lisäselvittelyä varten. Kun sitten kokouksen lopulla asia tuotiin uudelleen täysistuntoon, päätösesitys oli muuttunut.

Tällöin ehdotettiin asian käsittelyn siirtämistä myöhemmin pidettävään kokoukseen.

Kokousedustajien vaatimuksesta asia kuitenkin otettiin käsiteltäväksi, mutta kun edettiin äänestysvaiheeseen, ekumeenisen patriarkaatin sekä Kreikan ja Kyproksen kirkkojen edustajat poistuivat kokoussalista, jolloin useiden edustajien jo lähdettyä kotimatalle istunto ei ollut enää päätösvaltainen, mistä johtuen äänestystä ei voitu suorittaa. Kun tämä oli todettu, Moskovan patriarkaatin edustaja ilmoitti, että Venäjän kirkko vetäytyy EKK:n toiminnasta siihen asti, kunnes Moskovan patriarkaatin alainen Viron kirkko on hyväksytty jäseneksi.

Toiminnasta vetäytyneen kirkon edustajia ei säännösten mukaan voida valita järjestön luottamuselimiin, mikä merkitsee sitä, että ylivoimaisesti suurin ortodoksinen kirkko jäi kokonaan sivuun EKK:n puitteissa tapahtuvasta ekumeenisesta yhteistyöstä.

Myöhemmin antamassaan tiedotteessa Venäjän kirkon edustaja kritisoi ankarasti EKK:n johdon menettelyä, jota hän piti jäsenanomuksen käsittelyn harkittuna viivyttelynä ja sitä kautta Moskovan patriarkaatin alaisen Viron kirkon jäsenyyden estämisenä. Varsin yleisesti arvioidaan, että 50 vuotta täyttänyt idän ja lännen kirkkojen yhteistyöjärjestö on tätä kautta ajautunut historiansa vaikeimpaan kriisiin.

Kuten jo totesin, EKK on alusta alkaen opillisten kysymysten ohella pitänyt esillä myös mm. rauhantyöhön ja ihmisoikeuksiin liittyviä asioita. Niiden käsittely on saanut aikaisempaa keskeisemmän sijan Euroopan Kirkko ja yhteiskunta -neuvoston liittyttyä EKK:hon vuonna 1998.

Euroopan maahanmuuttajaneuvoston liittyttyä Lyonin kokouksessa EKK:hon aikaisempaa suurempaa huomiota tullaan kiinnittämään mm. ihmiskauppaan, rotusortoon ja muuhun syrjintään sekä turvapaikan hakijoiden oikeuksiin liittyviin kysymyksiin.

EKK tukee Euroopan kirkkoja niiden osallistumisessa näitä asioita koskevaan vaikuttamiseen eurooppalaisten instituutioiden piirissä. Genevessä sijaitsevan päämajan lisäksi EKK:lla on omat toimistonsa sekä Brysselissä että Strasbourgissa.

Niiden yhtenä tehtävänä on seurata päätöksentekoa ja osallistua poliittiseen keskusteluun Euroopan unionin, Euroopan Neuvoston sekä Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön piirissä.

Myös useat ortodoksiset kirkot ovat tällä alueella aktiivisia. Ekumeeninen patriarkaatti sekä Venäjän, Kreikan, Romanian ja Kyproksen kirkko ovat perustaneet Brysseliin omat toimistonsa.

Niiden tehtävänä on yhteistyössä EKK:n kanssa tuoda kirkkojen tavoitteita ja kristillisiä arvoja poliittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon eurooppalaisella tasolla.

Kirkkojen edustajilla on säännöllisesti tapaamisia EU:n korkeimman johdon ja parlamentin jäsenten kanssa. Kirkkojen näkökulmasta voidaan pitää suurena etuna sitä, että parlamentaarikkojen joukossa on vakaumuksellisia kristittyjä ja jopa eri kirkkojen pappeja.

Kirkot ovat omalta osaltaan muistuttaneet poliittisia päättäjiä siitä, että kristinusko, kristillinen kulttuuriperintö ja kristilliset arvot ovat erottamaton osa eurooppalaista identiteettiä. Siksi on tärkeää, että Lissabonin sopimuksessakin sitoudutaan ”avoimeen, läpinäkyvään ja säännölliseen dialogiin” kirkkojen edustajien kanssa.

EU:n komission presidentti José Manuel Barrose Sibiussa Romaniassa 2007 Euroopan ekumeenisessa yleiskokouksessa pitämässään puheessa korosti uskontojen ja politiikan jatkuvan dialogin tärkeyttä. ”Euroopan unionin komissio on aina ylläpitänyt hedelmällistä dialogia kaikkien kirkkojen kanssa...Jos lähdemme siitä, että politiikka on erottamattomasti sidottu etiikkaan, on tärkeää kuunnella uskontojen sanomaa sellaisten institutionaalisten rakenteiden piirissä, jotka ottavat huomioon yhteiskunnan elämän kaikki alueet”, hän sanoi.

Isä Veikko Purmonen

EKK:n keskuskomitean jäsen 1997 - 2009

Speech at the Second Special Assembly for Europe of the Synod of Bishops of the Catholic Church

Vatican 1. – 23.10.1999

Your Holiness
Your Eminencies
Your Excellencies

Beloved Fathers, Brothers and Sisters in Christ

As a representative of the Orthodox Church among the fraternal delegates appointed by the Conference of European Churches, I want to express my great appreciation and gratitude for the invitation and for the unique possibility to participate in this second special assembly for Europe of the Synod of Bishops of the Catholic Church.

It is a great privilege and joy to have the opportunity to be present in this venerable assembly.

During the last decades, all the Orthodox Churches in Europe have been members of the Conference of European Churches (CEC) which recently has celebrated the 40th anniversary. From the very beginning one of the main aims of the Conference has been to serve as a bridge between Eastern and Western Europe, especially between the Orthodox Churches and the Western Christendom. For several decades, the CEC has given a unique opportunity to the Orthodox Christians in Eastern Europe to have a genuine ecumenical fellowship with Western Christians.

For small minority churches, like the Orthodox Church of Finland, which I represent, the CEC has given a forum for a fruitful encounter with other Christian Churches and traditions, including the Catholic Church. Good examples of this kind of Christian fellowship are the ecumenical assemblies of Europe in Basel in 1989 and in Gratz in 1997, jointly organized by the CEC and the Council of Catholic Bishops in Europe.

There is a traditional notion that Finland – like the Conference of European Churches – is a bridge between the East and the West. Also the Finnish Orthodox Church, which is a small minority in a Protestant country, has had this task. It is in this spirit that our Church is involved in the ecumenical movement, in the quest for the unity of the Christendom.

□

In this spirit we have had ecumenical fellowship also with the Catholic Church. It is a traditional practice in Finland that in the areas where there are no Catholic churches, the Catholic worship services are held in Orthodox churches.

And last year – in 1998 – the Finnish Orthodox Church had the joy of offering the meeting place in the New Valamo monastery for the Conference of Catholic Bishops of Europe.

When I have read the preparatory document “Instrumentum Laboris” of the assembly, I have been impressed by the realistic evaluation of the situation of the Churches in Europe as well as by the deep theological content of the document.

Indeed, it is our common Christian understanding that our faith is to be expressed in the worship, in liturgical life, especially in the Holy Eucharist. But, as it is shown in the document, our faith is to be expressed also in the every day life, in diaconal service, in our love for God and for neighbor, in the liturgy after the Liturgy.

Right faith must lead to right practice, to the truly Christian way of life.

The recent tragic events in the Balkans have shown that it is easy to destroy bridges, but it takes much time and effort to build them again. It is a task of all Christians to rebuild the destroyed bridges as well as construct the new ones.

It is a great joy to see that this venerable assembly, under the guidance of the Holy Father – the Pontifex Maximus – has assumed the noble task of building bridges between the nations and churches of Europe.

The V. Rev. Fr. Veikko Purmonen

Fraternal Delegate

Conference of European Churches

Katolikos Karekin II

Kirkko on yhdistänyt Armenian kansan

Armenian apostolisen kirkon päämies, katolikos Karekin II seurueineen vieraili Suomessa 2.-6. kesäkuuta arkkipiispa Jukka Paarman kutsumana. Vierailun ohjelmassa oli tutustumista sekä evankelis-luterilaisen että ortodoksisen kirkon kohteisiin ja molempien kirkkojen edustajien tapaamisia.

Helsingissä Hänen Pyhyytensä vieraili mm. Suomen Pipliaseurassa, yliopiston teologisessa tiedekunnassa ja eduskunnassa, jossa hän tapasi pääministeri Matti Vanhasen.

Seurakunnassamme katolikos tutustui pyhittäjä Herman Alaskalaisen kirkkoon Tapiolassa ja osallistui Uspenskin katedraalissa ehtoopalvelukseen, jonka yhteydessä hän piti opetuspuheen ja lahjoitti arkkipiispa Leolle ja metropoliitta Ambrosiukselle panagian.

Palveluksen jälkeen hän tapasi kryptakappelissa Suomen armenialaisyhteisön jäseniä.

Katedraalissa ja muuallakin eri yhteyksissä pitämissään puheissa katolikos kertoi kirkkonsa vaiheista ja nykyhetken näkymistä. Armenian kirkko on saanut alkunsa jo apostolisella kaudella apostolien Taddeuksen ja Bartolomeoksen suorittaman lähetystyön tuloksena.

Jo vuonna 301 kristillisyyden omaksuttiin valtionuskonnoksi.

Tuosta ajankohdasta lähtien ortodoksinen usko on ollut erottamaton osa Armenian kansan elämää ja omaleimaista kulttuuria.

Kirkko on ollut vahvana yhdyssiteenä sekä Armeniassa että muualla maailmassa elävien armenialaisten keskuudessa.

Yliopiston teologisessa tiedekunnassa pitämässään puheessa katolikos kuvaili kristinuskon merkitystä kansansa elämässä. "Historian kuluessa Armenian kirkko, pysyen uskollisena tehtävälleen valistaa kansaa uskon valolla, pitääen sitä horjumattomana uskossa ja johdattaen Jumalan luo, oli ajoittain vastuussa myös Armenian kansakunnan säilymisestä, kun valtio lakkasi olemasta", hän sanoi. Hän kertoi Armenian kansan

kokemista valloituksista, koettelemuksista ja julmuuksista:

"Kansamme on aina löytänyt elämää antavan toivon ja voimansa uskosta ylösnousemukseen eikä ole koskaan epäröinyt taistella ja jopa kuolla kristillisen uskonsa puolesta.

Armenian maaperällä Kristuksen risti on aina pysynyt voitollisena.

Armenia ja Armenian kirkko ovat aina pysyneet kristillisyyden tukikohtana idässä."

Itse Armeniassa kirkon jäseniä on yli kolme miljoonaa. Suunnilleen sama määrä armenialaisia elää diasporassa eri puolille maailmaa hajaantuneina.

Kaikkialla he ovat säilyttäneet kiinteän keskinäisen yhteyden.

Usko on auttanut ensimmäisen maailmansodan aikoina pitämään yllä toivoa Turkissa koetuissa vainoissa ja se on auttanut kestäämään myös neuvostoaajan vaikeudet.

Neuvostovallan päätyttyä kirkossa on alkanut sekä aineellinen että henkinen jälleenrakentaminen.

Seurakuntamme tarjoamalla illallisella kirkkoherra Veikko Purmonen luovutti katolikoselle seurakunnan lahjana Jumalansynnyttäjän ikonin. Hän painotti puheessaan, että historian vaikeissa vaiheissa Armenian kirkko on menestyksellisesti puolustanut identiteettiään ja säilyttänyt kansallisen omaleimaisuutensa.

nä se on ollut hyvänä esikuvana muille kirkkoille.

Sii

Helsingistä Karekin II seurueineen matkusti Turkuun, jossa hän vierailun päätöspäivänä osallistui evankelis-luterilaisessa tuomiokirkossa pidettyyn jumalanpalvelukseen. Matkalla Turkuun pysähdyttiin Kirkkonummella Pokrovan yhteisössä, jossa tarjottiin arkkipiispa Leon isännöimä lounas.

Kirkkomme edustajana vierailun ohjelmaan sekä Helsingissä että Turussa osallistui metropoliitta Ambrosius.

Teksti: Veikko Purmonen

Pyhiinvaelluksella Moskovassa

Syksyllä 2002 olin tarkkailijana Moskovassa pidetyssä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon teologisessa oppikeskustelussa. Keskustelujen ohella ohjelmassa oli jumalanpalveluksia, tutustumista kirkkoihin,

luostareihin ja muihin nähtävyyksiin sekä tapaamisia kirkon ja yhteiskunnan johtohenkilöiden kanssa.

Arkkipiispa Jukka Paarman johtama suomalaisdelegaatio otettiin vastaan ystävällisessä ekumeenisessa hengessä.

Oppikeskustelut pidettiin Pyhän Ruhtinas Danielin perustamassa luostarissa, joka nykyään toimii myös Venäjän kirkon hallinnollisena keskuksena. Siellä sijaitsee muun muassa patriarkaatin ulkomaanasiaain osasto ja patriarkan edustustiloja. 1200-luvulla perustettu luostari oli neuvostovallan aikana suljettuna, mutta palautettiin takaisin kirkolle vuonna 1983.

Vierailimme lukuisissa pyhiinvaelluskohteissa. Saimme tutustua pari vuotta sitten valmistuneeseen mahtavaan Kristus Vapahtajan katedraaliin, jonka paikalla sijainnut 1800-luvulla rakennettu kirkko räjäytettiin vuonna 1931.

Uudelleen rakennettu katedraali on patriarkan pääkirkko ja suurin ortodoksinen kirkkorakennus Venäjällä. Siihen mahtuu kerrallaan noin 10.000 rukoilijaa.

Kremlissä tutustuimme tsaarinajan loistosta kertoviin kirkkoihin ja osallistuimme Uspenskin katedraalissa patriarkka Aleksi II:n johdolla toimitettuun liturgiaan. Pyhän Kolminaisuuden luostarissa kävimme kumartamassa luostarin perustajan pyhittäjä Sergei Radonezilaisen ja Moskovan pyhien metropoliittojen Filaretin ja Innokentin reliikkejä.

Kävimme myös rukoilemassa iankaikkista muistoa neuvostoajan patriarkkojen Aleksei I:n ja Pimenin hauta-arkkujen äärellä.

Moskovan keskustassa sijaitsevassa Martan ja Marian luostarissa saimme tutustua uudentyyppiseen sosiaalista palvelua korostavaan naisyhteisöön.

Patriarkka Aleksi II otti valtuuskunnat vastaan Danielin luostarissa sijaitsevissa edustustiloissa. Tunnin kestäneessä tapaamisessa hän muisteli useita vuosikymmeniä jatkunutta ystävyyttä ja yhteistyötä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kanssa. Erityisesti hän sanoi arvostavansa sitä työtä, jota arkkipiispat Martti Simojoki, Mikko Juva ja John Wikström ovat tehneet Suomen ja Venäjän kirkkojen keskinäisen yhteistyön lujittamiseksi. Hän uskoi hyvän yhteistyön jatkuvan myös nykyisen arkkipiispan aikana.

Patriarkka kertoi laajasti oman kirkkonsa aineellisesta ja hengellisestä jälleenrakentamisesta seitsemän vuosikymmentä kestäneen ateistisen hallinnon päätyttyä. Hän totesi, että kommunistivallan romahdettua Venäjällä on rakennettu tai kunnostettu tuhansia kirkkoja ja perustettu lähes 500 luostaria. Lukemattomat ihmiset ovat löytäneet tiensä temppelihin ja niiden kautta Jumalan luo. He ovat kokeneet, että ihmisen on mahdotonta elää ilman uskoa. Kirkolliseen kasvatukseen ja teologiseen koulutukseen on kiinnitetty kasvavaa huomiota. Myös diakoniatyötä on vahvistettu.

Patriarkan mielestä jossain suhteessa nyt on kuitenkin

vaikeampaa kuin neuvostovallan aikana. Silloin oli yksi vihollinen, jota vastaan taisteltiin.

Nyt vihollisia on useita ja taistelua on käytävä monella rintamalla. Lukuisat maahan tulleet totalitaariset lahkot ovat suuri ongelma. Maallistuminen ja moraalisten arvojen rappio on kirkolle suuri haaste.

Kirkon on kyettävä antamaan uusia arvoja ja kestävä henkinen pohja, jonka varaan kansakunnan tulevaisuutta voidaan rakentaa.

Uskontoasioista vastaava ministeri Vladimir Zorin otti valtuuskunnat vastaan Valkoisessa talossa. Hän totesi, että valtiolla on hyvät suhteet maan perinteisiin uskontoihin. Hallitus pitää tärkeänä uskontojen yhteistyötä taistelussa äärisuuntauksia vastaan.

Uskonnoilla on merkittävä tehtävä myös moraalisisessa kasvatuksessa, sosiaalisessa palvelussa ja lukuisista kansallisuuksista muodostuvan valtion yhtenäisyyden lujittajana.

Isä Veikko Purmonen

Pyhiinvaelluksella Bysantissa

Huhtikuun lopulla 2006 olin Konstantinopolissa ekumeenisessa patriarkaattissa pidetyssä ortodoksien ja Euroopan protestanttisten kirkkojen yhteisön teologisessa konsultaatiossa, jonka aiheena oli

kirkon katolisuus. Varsinaisen kokoustyöskentelyn lomassa oli mahdollisuus vierailla historiallisen Bysantin pyhillä paikoilla ja tutustua kristittyjen elämään nykypäivän Turkissa. Pyhiinvaellus patriarkaatin kirkkoihin ja luostareihin osoitti, että mahtavan Bysantin perintö elää vain pieninä saarekkeina vahvasti islaminuskoisessa ympäristössä.

Konstantinopolissa eli nykyisessä Istanbulissa, jonka asukasluku on yli 15 miljoonaa, arvioidaan olevan vain noin 2000 kreikkalaissyntyistä ortodoksia. Kaupungissa on 700 moskeijaa ja vain muutamia kymmeniä ortodoksisia kirkkoja, joissa vielä joskus kaupungin vähälukuinen papisto palveluksia toimittaa. Suuri osa kirkkoista ja luostareista on museoina.

Maineikkain museona toimiva kirkko on Hagia Sofia. Kävimme tutustumassa tähän keisari Justinianoksen 500-luvulla rakennuttamaan minareettien ympäröimään pyhäkköön, jonka loisteliaita freskoja on kansainvälisen tuen turvin kyetty entisöimään.

Katedraalin vieressä on jäänteitä keisari Konstantinoksen ja keisari Theodosioksen pystyttämistä Hagia Sofian kirkkoista, jotka siis ovat nykyisen Hagia Sofian edeltäjiä.

Pyhiinvaelluksen kohokohta oli osallistuminen Jumalansynnyttäjälle pyhitetyn nk. Elämää antavan lähteen kirkon alttarijuhlaan. Palvelukset toimitti vierailulla ollut Wienin metropoliitta Mikael kahden muun piispan ja papiston avustamana. Kirkon yhteydessä olevasta kirkasta vettä pulppuavasta lähteestä

rukoilijat saivat käydä pyhitettyä vettä kotiin vietäväksi. Palveluksen päätyttyä oli mahdollisuus käydä rukoilemassa kirkon edustalla olevilla edesmenneiden patriarkkojen haudoilla.

Patriarkaatin keskuksessa oleva Pyhän Georgioksen katedraali on kaupungin tärkein toimiva pyhäkkö. Myös siitä on tullut merkittävä pyhiinvaelluskohde.

Kirkkoon on sijoitettu ristiretkien aikana Roomaan viedyt ja hiljattain palautetut Konstantinopolin arkkipiispojen Johannes Krsysostomoksen ja Gregorios Teologin reliikit.

Niitä sekä paikalliset kristityt että eri puolilta maailmaa saapuvat vieraat voivat käydä kumartamassa.

Kokouksen osanottajille järjestetyllä vastaanotolla patriarkka Bartolomeos painotti kristittyjen keskinäisen yhteyden tärkeyttä. Hän muistutti, että ekumeeninen patriarkaatti on ollut aloitteentekijänä nykyaikaisessa ekumeenisessa liikkeessä.

Nykyään patriarkaatti osallistuu aktiivisesti sekä Euroopan kirkkojen konferenssin että Kirkkojen maailmanneuvoston toimintaan ja erilaisiin teologisiin dialogeihin.

Patriarkka ilmaisi erityisen ilonsa sen johdosta, että kuluvana vuonna hänen luokseen saapuu vierailulle useita muiden kirkkojen johtajia, mm. paavi Benedictus XVI ja Armenian katolikos Karekin II.

Patriarkaatin toimintaedellytykset Euroopan Unioniin pyrkivässä Turkissa eivät näytä paljonkaan kohentuneen. Siksi on tärkeää, että jäsenyysneuvotteluissa

erityisesti painotetaan uskonnollisten vähemmistöjen oikeuksien turvaamista. Siinä asiassa Turkilla on vielä paljon korjattavaa.

isä Veikko Purmonen